

Ishaja vsak dan razen sobot, nedelj
in praznikov.
Issued daily except Saturdays,
Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in upravljalni prostor:
2657 South Lawndale Ave.
Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

1939-1940 YEAR XXXI Cena lista je \$6.00 Entered as second-class matter January 16, 1938, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO, ILL., TOREK, 14. MARCA (MARCH 14), 1939 Subscription \$6.00 Yearly STEV.—NUMBER 51 Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Krvava bitka med Čehi in Nemci v češkem mestu

Policija aretirala izgreznike. Vodja slovaških separatistov poziva na boj proti praški vladi, Hitler pa pošilja vojaške čete na slovaško mejo. Nacijski tisk protestira proti zatiranju nemške manjšine v Slovačiji

Praga, 13. marca. — Čehi intenzivno se pripravljajo na boj proti slovaškim separatistom, ki so se včeraj spopadli s policijo na paradi Nemcev, kateri nosili nacijske zastave. Brno, središče municijske industrije v Češkoslovaški in leži v bližini meje bivše Avstrije. Eden od vodij separatistov, dva druga pa laško v bitki z Nemci. Policija na konjih je navalila na izgreznike in aretirala sedem od njih. V pet Nemcev. Pozneje so Nemci odkorakali pred policijsko postajo in zahtevali izpustitev jetnikov. Policijski načelnik je nato izpustil deset jetnikov, trije pa so ostali v ječi, zaradi česar je bil pozval voditelj nacijske organizacije, naj pomiri svoje pristaje.

Bitka se je vršila v napetem okolju, ko Slovaki zahtevajo popolno neodvisnost. V Pragi prevladuje mnenje, da nacijska emulacija podpira zahteve slovaških separatistov.

Negotovost glede stališča, ki ga zavzame Hitlerjeva vlada glede konflikta med Slovaki in Čehi, se je povečala, ko je na nacijski radiopostaji Ferdinand Durcanský, bivši minister komunikacij v kabinetu odstavljene slovaške premierja Jozefa Tisa, pozval Slovače, naj se v borbi za popolno neodvisnost od Češke. Durcanský je eden izmed voditeljev slovaških separatistov. Nedavno je nacijski Berlin in po povratku domov prišel širiti govorice, da nacijska Nemčija dala finančno pomoč Slovačiji, ako bo izboljšala neodvisnost. Po odstavitvi Tise vlad je Durcanský obegnil na Dunaj.

Tri ure pozneje je govoril po radiu v Bratislavi, glavnem mestu Slovačije, Karl Sidor, predsednik nove slovaške vlade. Opozoril je Slovače, naj ne verjamejo obljubam, katere slišijo. Benem pa je izjavil, da je njegova vlada za svobodno Slovačijo v okviru češkoslovaške republike.

Stefan Kleurek, minister zunanjih del v Ruteniji (Podkarpatski Rusiji), je tudi govoril po radiu v Chustu, glavnem mestu Rutenije. V svojem govoru je naglašal potrebo enotnosti republike in obsodil slovaške separatiste.

Berlin, 13. marca. — Nemške vojske zapuščajo garnizije v Mecklenburgu pri Berlinu in odhajajo proti jugu. Druge nemške čete so koncentrirane ob meji Slovačije. Poveljniki pojasnjujejo, da bodo vršile vojaške parade na Dunaju prihodnjo sredo, ko bo Hitler došel v mesto in se udeležil proslav obletnice priključitve Avstrije k Nemčiji.

Nacijski tisk piše, da Hitlerjeva vlada ni zadovoljna z novo slovaško vlado in je ne bo priznala, dokler je ne odobri slovaški parlament, ki se sestane v prihodnjem tednu. V tem času se bodo vršile vojaške parade na Dunaju prihodnjo sredo, ko bo Hitler došel v mesto in se udeležil proslav obletnice priključitve Avstrije k Nemčiji.

Nemški tisk piše, da Hitlerjeva vlada ni zadovoljna z novo slovaško vlado in je ne bo priznala, dokler je ne odobri slovaški parlament, ki se sestane v prihodnjem tednu. V tem času se bodo vršile vojaške parade na Dunaju prihodnjo sredo, ko bo Hitler došel v mesto in se udeležil proslav obletnice priključitve Avstrije k Nemčiji.

Nemški časopisje objavlja denacionalna poročila o spopadu med Čehi in Slovaki, v ka-

Martin izključen iz avtne unije

Thomas izvoljen za predsednika

Cleveland, O., 13. marca. — Člani eksekutivnega odbora avtne unije, ki je ostala v Kongresu industrijskih organizacij, so včeraj izključili Homerja Martina iz organizacije. "Obravnava" se je vršila v nenavzočnosti Martina in trajala je petnajst ur. Predložena je bila evidenca, da se je Martin zvezel s sovražniki unije, da jim je izdajal unijske tajnosti in se udeleževal tajnih sestankov, da potegne unijo iz CIO, podžigal nasilja proti članom krajevnih unij ter se na svojo pest pogajal s Ford Motor Co.

Martin, bivši baptistični pridigar, je bil obtožen 20. januarja, ko je suspendiral petnajst članov eksekutivnega odbora avtne unije pod pretezo, da so zavezniki komunistov, ki hočejo dobiti kontrolo nad organizacijo. Suspendirani člani so s podporo voditeljev CIO izbrali Rolanda J. Thomasa za začasnega predsednika in reorganizirali svojo frakcijo avtne unije. Martin je nato sklical konvencije svoje grupe v Detroitu, ki je bila zaključena zadnji teden in katera ga je izvolila za predsednika. Delegati te frakcije so po Martinovi izjavi reprezentirali 100,000 članov avtne unije.

Notranji konflikt se je razvil iz borbe med Martinom in večino članov eksekutivnega odbora. Slednji so dobili oporo pri vodstvu CIO, ki je odstavilo Martina. O vprašanju, katera frakcija dobi rekorde in blagajno unije, bo odločilo sodišče.

Eksekutivni odbor je na svoji včerajšnji seji izvolil Thomasa za predsednika avtne unije in imenoval konvencije odseke. Člani teh so bili pooblašeni, da uredijo vse stvari v zvezi s konvencijo, ki se prične 27. marca v Clevelandu.

Nemški kmetje se pritožujejo

Regimentacija povzročila pomanjkanje delavcev

Berlin, 13. marca. — Nemški kmetje, ki so pričakovali, da bodo pod Hitlerjevim režimom izboljšali svoj položaj, in industriji, ki so upali, da se bo izvoz nemških izdelkov v tujemstvu povečal, so razočarani in se pritožujejo. V listu Voelkischer Beobachter, glasilo nacijske stranke, je Gustav Behrens, predstavnik namenskega poljedelskega gilda, opisal poteškoče kmetov, berlinske trgovske zbornice pa je izpregovorila v imenu eksporterjev. Te pritožbe reflektirajo nepokoje, ki ga skušajo nacijske avtoritete zatreti.

Pomanjkanje delavcev, ki je posledica nacijske regimentacije industrij in poljedelstva, je eden izmed vzrokov nepokoja. Kmetje in industriji pravijo, da bi bilo pomanjkanje delavcev odpravljeno, ako ne bi nacijske avtoritete odredile regimentacije. Preveč delavcev je uposlenih v vojni in industrijah, dočim morajo drugi sposobni moški služiti v armadi.

Behrens v svojem članku naglašja, da pomanjkanje poljedelskih delavcev ne ograža samo pridelovanje živila, temveč tudi ljudsko zdravje. Na kmetijah manjka najmanj 800,000 delavcev. To pomanjkanje ne more biti odpravljeno z nabavo poljedelskih strojev, ker so kmetje revni in jih ne morejo kupovati. Behrens trdi, da so v nekem distriktu morali kmetje pobiti živino zaradi pomanjkanja krme in želovnih moči. Večina kmetov in kmetic mora delati na polju od zore do mraka, ker ne morejo dobiti delavcev.

Nemški podeželski distrikti, ki so pred leti izkazovali največje številne rojstev, poročajo o padanju rojstev. Splavi so pogosti, ker morajo noseče ženske opravljati težka dela.

Devet ranjenih v bitki v Havani

Havana, Kuba, 13. marca. — Devet oseb je bilo ranjenih v bitki med pristaniškimi delavci na pomolu parobrodne družbe Ward, ki jo je izzval spor glede razdelitve dela. V akcijo je bila pozvana policija, ki je razpršila pretepače.

ANGLEŠKA ZAROT TA PROTI FAŠISTIČNIM DRŽAVAM?

London hoče vladati svet, pravijo v Moskvi

RUSKO-NEMŠKO ZBLIŽANJE

Moskva, 13. marca. — Očitek, da hoče Velika Britanija izigrati Nemčijo, Italijo in Japonsko in zgraditi nove svetovne sile v interesu svojega imperija, je bil izrečen včeraj na kongresu verske komunistične stranke. Dimitrij Manulski, član eksekutivnega odbora komunistične internacionale, je imenoval britanske imperialiste zarotnike, ki hočejo zadovoljiti italijanskega diktatorja na račun Francije. Njih cilj je pretrganje osi Rim-Berlin, poleg tega pa hujšakajo Hitlerja, naj napove vojno sovjetski Rusiji, "v kateri bi si polomil svoje zobe".

"Namen angleških reakcionarjev na Daljnem vzhodu je razkosanje Kitajske," je dejal Manulski. "Japonski dopuščajo oslabilost Kitajske v veri, da se bo izboljšala vojaško in ekonomsko, nakar bi oni prevzeli vlogo posredovalca in postavili monokovaki mir na Daljnem vzhodu. Angleška reakcija hoče oslabiliti Japonsko, Nemčijo in Italijo, ni pa za odpravo fašizma v teh državah. Rešiti jih namerava pred bankrotom s posojili, da postanejo odvisne od britanskega imperija. Namen angleške buržoazije je rešitev kapitalizma s porazom Rusije in oslabeitev konkurentov, da Velika Britanija postane vrhovna svetovna sila."

Manulski je dejal, da Velika Britanija ne bo izvedla svojega roparskega načrta, pač pa si bo izkopal svoj lastni grob. Pomoč, ki jo daje Japonski, bo rezultirala v izločitvi njenega vpliva na Daljnem vzhodu. Koncesije Italiji na račun Francije bodo ubile britski vpliv v Sredozemlju. Z jačanjem fašizma v Nemčiji bo ugledila pot polomu svojega imperija in kapitalističnega sistema.

Poročilo, predloženo kongresu, pravi, da imajo komunistične stranke zunaj Rusije 1,200,000 (1-1/2 na 3. strani.)

Domače vesti

Nov grob ob Pacifiku
San Francisco, Cal. — Dne 3. t. m. je umrl Anton Judnič, sin znanega Martina Judniča s "Kranjskega hriba", star 27 let, ki zapušča poleg staršev ženo in štiri mesece starega sinčka.

Vesti iz Bridgeporta

Bridgeport, O. — Margaret Snoj, hči Jožeta Snoja, se je morala 11. marca podvreči operaciji na vnetem slepiču. Nahaja se v North Wheeling Hospitalu. Margaret je članica društva 640 SNPJ. — Dne 9. marca je avto povozil osemletnega Petra Pintariča, ko je šel domov iz šole. Deček, ki je hudo poškodovan in ki je član mladinskega oddelka pri društvu 13 SNPJ, se nahaja v bolnišnici v Martins Ferryju. — Pravi slovenski orkester, sestavljen iz petih članov SNPJ, bo nastopil ob predvajanju filmov SNPJ dne 25. marca po društvu 13 SNPJ. Orkester bo igral prave slovenske polke in valčke.

Nov grob v starem kraju

Chicago. — Andro Spolar, ki se še vedno nahaja v starem kraju, je pred nekaj dnevi sporočil, da je umrl njegov brat Tone v Splitu. Zdal pa poroča, da je umrla tudi bratova žena Ana v starosti 73 let. Zapušča sedem odraslih otrok.

Pennsylvanske novice

St. Michael, Pa. — Pred nekaj dnevi je umrl Louis Trinka, star 53 let in rojen v Kaliforniji. Zdal pa poroča, da je umrla tudi bratova žena Ana v starosti 73 let. Zapušča sedem odraslih otrok.

Francija računa na ameriško pomoč

Novo čete poslano v Somalijo

Pariz, 13. marca. — Leon Roche, urednik lista La République, glasila socialnih radikalcev, je napovedal, da bo Amerika prisloščila na pomoč Franciji, če se bo slednja zapletla v vojno. "Danes nas Amerika zalaga z bojnimi letali," je rekel Roche. "Iz izjav predsednika Roosevelta lahko sklepamo, da je ameriška republika bolj in bolj naklonjena Franciji. V slučaju izbruh konflikta lahko računamo na ameriško pomoč."

Marseilles, Francija, 13. marca. — Bataljon senegalskih ostrovcov se je včeraj vkrcal na parnik, ki je odprl v Džibuti, pristanišče mesto Somalije, francoske kolonije v vzhodni Afriki. Tisoč vojakov je odpotovalo tja pred enim tednom, ko je Georges Mandel, kolonialni minister, urgiral ojačanje vojaških garnizij v Somaliji, ob kateri meji se zbirajo italijanske čete.

Rim, 13. marca. — Virgink Gayda, urednik Mussolinijevega lista, je naznanil mobilizacijo domačinov v severni Afriki "proti zunanjemu sovražniku." To je bilo prvo naznanilo, ki potrjuje poročila o mobilizaciji domačinov, ki so jih fašistični uradni krogi doslej zanikali.

Unija farmskih najemnikov izstopila iz CIO

Memphis, Tenn., 13. marca. — Unija farmskih najemnikov je naznanila izstop iz Kongresa industrijskih organizacij. Za izstop se je izrekla večina članov pri glasovanju. Predsednik te unije, ki pravi, da ima 35,000 članov v šestih državah, je J. R. Butler.

VODITELJI KOMUNISTIČNE REVOLTE SE PODALI

Lojalisti izpuščeni iz zapora

FRANCO ZAPRETEL Z OFENZIVO

Madrid, 13. marca. — Španska vlada, kateri načeljuje general Miaja, je naznanila kapitulacijo komunističnih rebelov in začetje revolte, ki je izbruhnila pred šestimi dnevi v Madridu in drugih mestih. Dva glavna voditelja revolte sta bila ujeta. To sta polkovnik Francisco Bueno, bivši poveljnik drugega armadnega zbora, in polkovnik Jose Barcelo, bivši poveljnik prvega armadnega zbora. Bueno in člani njegovega štaba so bili ujeti v Ciudad Linealu, madridskem predmestju. Barcelo pa v La Pedrizi, svoji trdnjavi v guadar-rakem gorovju severno od Madrida.

Komunistični rebeli, ki so se zavarikadiral v nekem vladnem poslopiju v Madridu, so se podali in odložili orožje po topniškem bombardiranju, ki je trajalo petnajst minut. Krogle so porušile del poslopija.

Po zatritju revolte komunistov, ki so nasprotovali mirovnim pogajanjem med lojalistično vlado in španskim fašističnim režimom, je bilo 3000 lojalističnih jetnikov, katere so rebeli držali v bivši palači v El Pardu, izpuščenih iz zapora. Med temi je tudi Jose Gomes Osorio, socialist in guverner Madrida.

V Valenciji in drugih provincah je mirno. General Leopold Menendez, poveljnik lojalistične armade na vzhodu, je preprečil komunistično revolto v Valenciji, ko je osebno nastopil pred voditelji komunistov in jih pozval, naj odložijo orožje ter obljubijo lojalnost vladi.

V Madridu primanjkuje kruha, ker je komunistična revolta ustavila dovoz moka. Lojalistične avtoritete so včeraj zagotovile prebivalce, da bo delitev kruha obnovljena v torek.

Pariz, 13. marca. — Z zatritjem komunistične revolte so bile glavne zapreke, ki so ovirale sklenitev miru, odstranjene. Španska vlada je sinoči po radiu naznanila, da bo mirovni načrt, ki ga je sestavila pred revolto, izvedla. Neko poročilo pravi, da je dal general Franco lojalistom samo teden dni časa, da se odločijo za kapitulacijo. Če se v tem času ne bodo podali, bo odrejena fašistična ofenziva v centralni Španiji.

Letalski napad na železniško postajo

Rusi invadirali japonsko ozemlje

Sanghaj, 13. marca. — Da japonska okupacija južne Kitajske ni popolna, je bilo odkrito včeraj, ko so japonski letalci napadli z bombami železniško postajo v bližini Kantona, glavne mesta južne Kitajske. Vrgli so več bomb na postajo v Samuju, ki leži 50 milj severno od Kantona in kjer se odpira pot v provinco Kwangsi. Koliko ljudi so bombe ubile in ranile, ni znano.

Tokio, 13. marca. — Japonska časopisna agencija poroča iz Hainkinga, Mandžurija, da je 70 ruskih vojakov prekorajlo mejo in prodrli precej daleč, toda so bili vrženi nazaj. Poročilo ne omenja izgub. V zadnjih tednih se je pripetilo več incidentov in prask med Japonci ob meji Sibirije in Mandžurije.

Reakcionarji na delu. (Narisan Jerger.)

Novice iz starega kraja

Slovenije

STRELIH NA IZVOLJENKO SE USTRELIL NA GROBU MATERE

Ubavna žaloigra mladega kovača v Mariboru

Maribor, 26. febr. — Po Mariboru se je danes dopoldne bliskovito razširila vest o ljubavni žaloigri, ki se je odigrala danes jutraj ob pol 7. v Tomanovi ulici. O dogodku smo doznali naslednje podrobnosti:

32 letni kovač Franc Stupan, Brezovnice, ki je uslužben v ljubljanski tvornici Zlatorog, je ljubavno razmerje z 22 letno ljubkinjo Angelo Dobnikarjevo, uslužbeno v Tomanovi ulici 19. V zadnjem času se je junja ljubezen precej ohladila. Stupan si je na vso moč prizadeval, da bi ohranil ljubezen do svoje izvoljenke, ki pa ni marala ljubezni več o njem slišati. Radi tega jo je Stupan v svojem prostem času zalagal na vsak način.

Davi je prišel že na vse zgornje mesto ter prežal v Tomanovi ulici na svojo Angelo, ki se je okoli pol 7. zjutraj podala iz hiše ter nameravala v mesto. Ko je stopila nekaj korakov iz hiše, jo je ustavil Stupan, ki jo je prosil, naj mu bo spet naklonjena. Razvil se je živahen razgovor, v katerem je A. Dobnikarjeva dejala Stupanu, naj jo pušči v miru in da je najbolje, če preste vsak po svoji poti.

Na te besede je Stupan nedavno potegnil iz žepa samonadno ter iz neposredne bližine udaril na Dobnikarjevo dva strela, proti njeni glavi. Toda sreča naključje je hotelo, da strela nista zadela, marveč sta samo glavo Dobnikarjeve ter glavo lase. Dobnikarjeva je v mrtnem strahu pričela kričati in bežala v hišo.

Ko je Stupan videl, da ni zadel Dobnikarjeve, je stekel v svojem begu proti Kamnici. O dogodku sta bila obveščena policija in reševalni oddelki gasilcev, ki je Dobnikarjevo prebrala v bolnišnico. Dobnikarjeva, sicer nima težjih poškodb, je živno strta.

Okoli 10. ure pa je spet zazvonilo na reševalni postaji. Iz Kamnice so sporočili, da so našli tamosenjen pokopališču nekoga mlajšega moškega, ki se je ustrelil in ki leži nezavesten ter v krvi na nekem grobu. Reševalci so nemudoma z reševalnim avtomobilom odbrzeli na omeneno mesto, kjer so našli moškega, ki si je bil pogol iz starega samokresa kalibra 6.5 mm, katerega je še držal v roki, strel v glavo — in sicer skozi usta, da je izstrelil izstopil s desnem senču. Po legitimaciji so ugotovili, da je pokojnik 32 letni kovač Franc Stupan. Ker je še kazal znake življenja, ga je reševalci prepeljali v splošno bolnišnico, kjer pa je uro za podlegel.

Pokojnik Franc Stupan se je toje potem, ko je hotel usmrtiti svojo izvoljenko Angelo Dobnikarjevo, podal na kamniško pokopališče, kjer si je na grobu svoje pokojne matere sam končal življenje.

LOČINCI SO HOTELI UBITI PAZNIKA IN POBEGNITI

Maribor, 25. februarja. — Veliko pozornost je zbudil danes dopoldne na mariborskem okrožnem sodišču mlad kaznjene, ki je jetniški paznik prignal klenjenega na rokah in nogah razpravno dvorano št. 53 v prtem nadstropju okrožnega sodišča. Ker je pojav klenjenega paznika redka prikazen v razpravni dvorani, so se ljudje prišli zanimati, zakaj je mladi kaznjene vklejen.

Kaznjene je 28 letni delavec Valentin Grile iz Kušotice, ki je za leto pred nedavnim orožnim aretirani zaradi številnih prekrškov in tatvin in zaradi suma na sodelovanje pri roparskem napadu dne 14. junja 1938 v Zikarici, kjer so, trije maskirani razbojniki vdrli v stanovanje Matije Mularčeve, ter zahtevali od

Takoj naslednji dan je približno ob isti večerni uri prišlo goret sredi Martinje vasi pri Mokronogu gospodarsko poslopje posestnika Kotarja. Ogenj je nastal sredi poslopja. Posrečilo se je rešiti živino. Tudi koš, dasi so ostale v kurnici, so dobili še žive. Med ljudstvom je razširjena govorica, da je gospodar dobil nekaj grozljivih pisem, v katerih mu neki nepoznani France grozi, da mu bo ubil ženo ali pa vse požgal.

Prvi so bili na mestu gasilci od Sv. Roka, ker je mokronoškim gasilcem zopet nagajal motor na avtomobilu. Komaj so gasilci napeljali cevi, je nekdo prerezal cevi, ne da bi ga bili opazili, kar je gašenje zelo oviralo. Sodijsko, da je to storil najbrže požigalec, ki se je motal med navzočim občinstvom. Sele ko so zamenjali cev, so mogli brizgati vodo.

Zaradi tolikih požarov je ljudstvo prepričano, da je na delu požigalec, in je v neprestanem strahu za svoje imetje.

Tedenski odmevi

(Nadaljevanje s 2. strani.)

„resnice“, principe, stokrat boljše od katoliških — njene obrede in njene voditelje? Mislim, da bi se v jedrni vsi skupaj dvignili proti njej in obsodili njeno moralno propalost. Siguren sem tudi, da bi niti eno društvo v SNP v Clevelandu ne hotelo ostati v njej. Na prvi seji bi članstvo pretrgalo vse stike s tako federacijo.

Ce slovenski katoličani v Clevelandu — ali kjerkoli — lahko prebavijo to moralno propalost Oman-Grdinove zveze „najsvetejšega imena“ (!!!), tedaj je to proketo slabo spricevalo za „katoliške resnice“, za katoliške cerkev in vero kot take. Če v resnici jemljejo svojo vero resno in če jim je kaj za moralne nauke krščanstva, tedaj bodo izkldali moralno propalost iz svojega hleva in očistili greznico svoje cerkve in svoje zveze „najsvetejšega imena“, ki širi smrad od blizu in daleč.

Francija ne mara italijanskih židov

Nice, Francija, 13. marca. — Več sto židov, ki so pobegnili iz Italije v Francijo, so francoški stražniki pogolnili nazaj, ko so dospeli do meje. Italijanska vlada je pred nekaj meseci odredila, da morajo vsi židje pod starostjo 65 let, ki so prišli v Italijo v zadnjih dvanajsetih letih, zapustiti deželo. Izjema velja le za one, ki so se poročili z italijanskimi podaniki. Zadnji dan, ko morajo zapustiti Italijo, je 15. marca. Francoske avtoritete so ojačile obmejne straže, da preprečijo naval židov v Francijo.

Aretacija trgovca s strupi v Franciji

Pariz, 13. marca. — Giuseppe Failla, ameriški Italijan in bivši zaveznik čikaškega ganga Caponeja, je bil večeraj aretiran kot vodja krožka, ki je vti hotapljal in prodajal narkotične strupe. Ta krožek je imel svoje agente v Franciji, Ameriki in Mehiki. Poleg Failla je policija v navalnih aretirala petnajst drugih oseb, med temi šest žensk.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

pridobil boljše bodočnost in življenje, katerega ne more dobiti pod današnjim kapitalističnim sistemom.

Soc. Zarja vabi vse svoje prijatelje in simpatičarje, da posejite to zabavo v polnem številu, da se bomo skupaj in v krogu svojih prijateljev skupno zabavali. Vstopnina je prosta.

V nedeljo, 2. aprila, na ponovni dramatično društvo Ivan Cankar igro „Naš gospod župnik“, in topot v Collinwoodu v Sl. del. domu. Igra se vrši v prid reviji Cankarjevega glasnika. Direktorji Cankarjevega glasnika so razpravljali, da bi priredili tudi spomladno eno igro in sklenili so, da se vpraša društvo Ivan Cankar, ki je prošnjo tudi odobrilo. Igra „Naš gospod župnik“ je občinstvu zadnjič zelo ugajala, zato pričakujemo tudi sedaj, ko gre za dobro stvar, da napolnite dvorano na Waterloo kakor ste jo zadnjič na St. Clairju.

Na 30. aprila pa priredita skupno soc. klub št. 2 in Zarja koncert in majako proslavo v avditoriju Slov. nar. doma na St. Clair Ave. Kaj vse bo na programu pri tej prirredbi, bo priobčeno pozneje. Glavni govornik bo gotovo Ethin Kristan. Zapomnite si ta datum, kajti ta dan je naš dan! Na svidenje!

Odbor.

Bitka med Angleži in Arabci

Jeruzalem, Palestina, 13. marca. — V bitki, ki se je večeraj vršila v Zamalu, Transjordanija, so angleške čete ubile in ranile 45 Arabcev. Slednji so prišli tja iz Sirije. Angleškim četam so pomagali letalci, ki so metali bombe na Arabce.

Angleška zarota proti fašističnim državam

(Nadaljevanje s 1. strani.)

članov, mladinske komunistične lige pa 746.000 članov.

Moskva, 13. marca. — Možnost zblizbanja med sovjetskimi Rusijo in nacijsko Nemčijo je razvidna iz Stalinovega govora na kongresu komunistične stranke. Diktator je v svojem govoru okrcal Veliko Britanijo in ji očital, da bi rada zapletla Nemčijo v vojno z Rusijo.

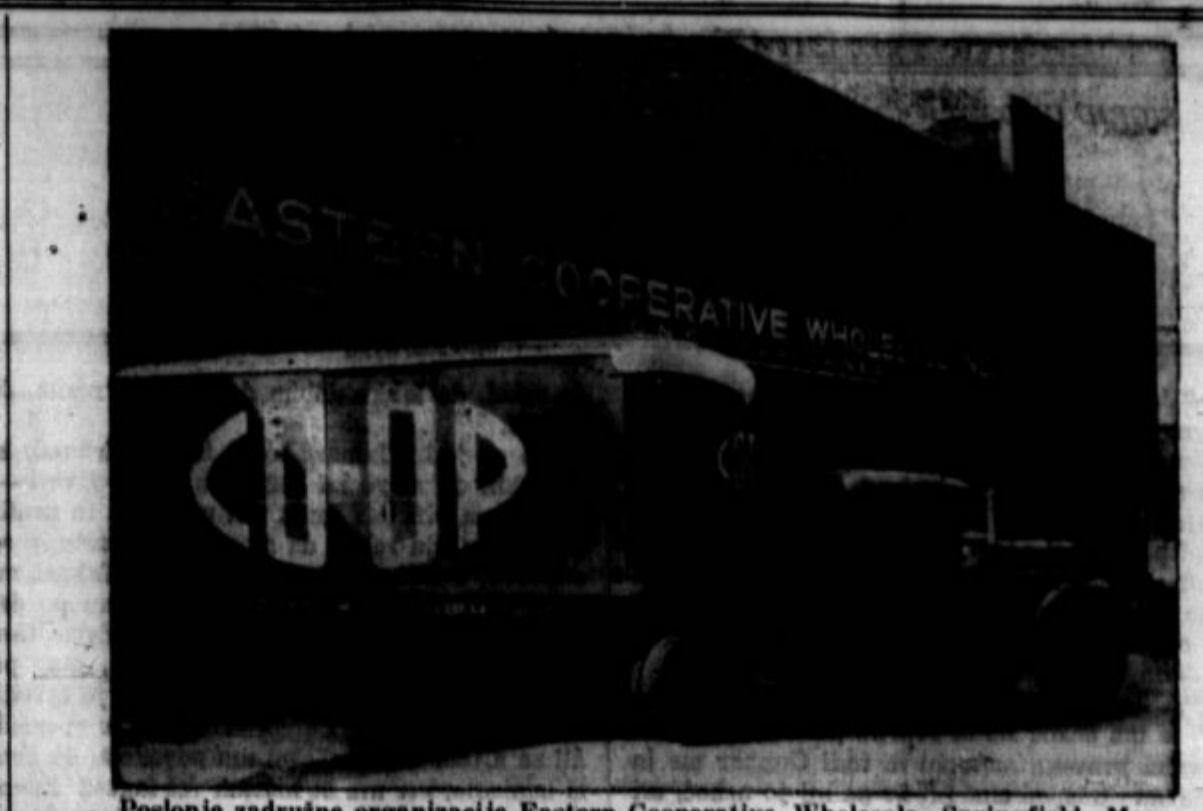
Upniki ...

Nestroy, glavni nemški igralec in satirik (1801-1862), je bil pogosto dokaj zadolžen. To je bila javna skrivnost. Neki neznan igralec, ki mu dolгови niso bili poznani, se je v tej stvari primerjal z Nestroyem in mu je nekoč dejal:

„Kar se tiče dolgov ne zaočanjuj za vami in zdi se mi, da je že blizu čas, ko bom tudi kot igralec tako slaven kakor ste vi. Pri večerajnjem nastopu so me ljudje poklicali pred zaveso.“

„Rad vam verjamem,“ je me nil Nestroy, „bili so vaši upniki.“

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojemu v domovino.

Poslojje zadrzne organizacije Eastern Cooperative Wholesale, Springfield, Mass.

Imigracijske laži se vedno slabo končajo

Ljudje, ki ne poznajo zakonov in ki nimajo človeka, ki bi jim prav svetoval, utegnejo zagrešiti se bolj nezavedno kot namenoma, za kar prav za prav ne bi morali trpeti. Ali v stvarih priseljavanja in naturalizacije tudi pošteni pogreški pri izpolnitvi prošnje in pričanju morejo povzročiti vsako vrsto sitnosti in komplikacij. Ako kdo vedoma taji resnična dejstva ali zagreši prevare, da bi prišel v Združene države ali postal državljan, si pripravljaja nesrečo, ki sledi prej ali slej.

Težkoče mnogih ljudi, ki so se obrnili za nasvet na Foreign Language Information Service, dokazujejo to. Imamo na primer slučaj Armenca, kateremu preti deportacija. Prišel je pred 12 leti v Združene države kot priseljence izven kvote, čes da je bil nedoleten in neporočen sin ameriškega državljana. L. 1937 je zaprosil za ameriško državljanstvo. Ob zaslišanju je prišlo na dan, da ni bil sin onega ameriškega državljana, marveč mladinski prijatelj njegovega sina. Pravi sin je bil umrl in njegov mladi prijatelj je prevzel njegovo ime s privoljenjem njegovega očeta. Ta ni imel drugih sinov in je rad posinovil svojega prijatelja. To je vse romantično in človeško ganljivo. Ali priseljenjenska oblast nima pravice biti romantična. Po zakonu adoptirani otroci nimajo pravice do izvenkvotne vize. Prošnja je bila odbita in začelo je bilo deportacijsko postopanje.

Tudi romantična ali jako žalostna je povest ženske, ki se je naturalizirala kot samska vžle dejstvu, da je bila tedaj poročena in imela otroke. Ona je zatajila to dejstvo, ker njen mož je bil prišel nezakonito v Združene države in se je bala, da bi ga deportirali. Dajati krive podatke pod prisego pa je resna stvar. Kmalu potem je naturalizacijska oblast doznala resnico. Res je, da je oblast postopala jako blagohotno z njo: dovolili so ji, da prostovoljno zaprosi za razveljavljenje državljankega papirja, in dali so njenemu možu zadostni čas, da prostovoljno odide iz Združenih držav, tako da se more povrtni z redno priseljeniško vizo. Ta izkušnja pa zopet dokazuje, da se ne more zgraditi družinska sreča na temelju laži.

Naturalizacijske oblasti pa so mnogo manj prizanesljive z drugimi poročenimi inozemci in inozemkami, ki ob naturalizaciji zataje dejstvo prejšnjih porok. Razen prave sodnijske razpore so take osebe krive bigamije (dvoženstva) in brez ozira na to, da li se proti njim kazensko postopa ali ne, dotičniki so izključeni po zakonu iz ameriškega državljanstva kot osebe, ki niso dobrega moralnega značaja.

So tudi primeri, ko je kdo krivo prisegel, da ni bil nikdar sojen ali aretiran. Nekdo te vrste je mislil, da se prerine, ako malec spremeni svoj primček. Lahka stvar pa je za oblasti odkriti to. Zopet je stvar naturalizacijskih pri, ki dajejo krive navedbe. Nekdo je privedel pričjo s seboj in ta priča, ki je bila pripravljena prisesti, da pozna prisilca pet let in da ji je znano, je prosilec dobrega moralnega značaja, je pod pritiskom izpra-

ševalca priznal, da ga pozna le dva meseca in da je bil plačan za pričanje. Prosilec, ki je hotel zatajiti svoj kriminalni rekord, bo brkone za vedno izključen iz ameriškega državljanstva. Priča pa, ki je krivo prisegla, bo imela težkoče s kazenskim sodiščem.

Neumna in nepotrebna laž je bila nekega prosilca, ki je navedel, da je vdovec in nima otrok. Ker pa je prišel v to deželo z dvema otrokoma, je na vprašanje odgovoril, da je rekel, da nima otrok, ker oni so prekinili vae zveze z njim.

Dostikrat nastanejo komplikacije, ker se inozemec ne more nikdar odločiti, kako ime bi si nadel v tej deželi. Nekdo je prišel v Ameriko pod enim imenom, bil je znan na delu pod drugim imenom, poročil se je pod tretjim imenom in končno se je naturaliziral pod četrtilim imenom. Sedaj žena in otroci nosijo drugo ime kot oče. Dobro za njega, da je ob naturalizaciji povedal vao resnico. Ali tako igranje s prilinkom je nespametno.

Mnogi, drugače pošteni ljudje, smatrajo vse stvari prelahko. Zapomnite si: v imigracijskih stvareh in ob naturalizaciji povejte vedno resnico o vsaki stvari. To je še najlažja pot. — FLIS.

Alaska, dežela bodočnosti

V New Yorku letos kupujejo milijonarji v delikatesnih trgovinah jagode, ki so velike ko kokašja jaja.

„Najbrže so iz Kalifornije,“ menijo skoraj vsi odjemalci.

„Ne, dobivamo jih iz Alaske z letali,“ se glasi nepričakovani odgovor prodajalca.

Američani so čedalje bolj prepričani, da je Alaska več ko ameriška „ledenica“, kakor se splošno izražajo. Tudi v očeh ameriške vlade Alaska ni več pasivna, temveč aktivna dežela z vsemi možnostmi razvoja. Na Alaski vidimo v muzeju poleg indijanskih trofej, eskimskih malikov in nagačenih medvedov tudi fotografijo slavnega čeka. To je ček za 7.200.000 dolarjev, za kolikor so leta 1867 Američani kupili Alasko od Rusov. To je bila ena najbolj smelih transakcij v zgodovini človeštva.

Rusi so bili prepričani, da so se posebno ugodno odkrili dežele, polne golih skal in ledenih malikov. Niti malo niso pomislili na zlato, ki bi ga lahko dobivali iz tamkajšnjih rek, niti na dragoceno krzno in na ogromno bogastvo rib v morju.

Kaj izvažata Alaska? Dandanes izvažata Alaska letno za več ko 7 milijonov dolarjev samo alankov in ostroplutih rib. Pri tem pa še ni vračunan izvoz lososov, ki so glede izvoza na prvem mestu. Za dvakratno vsoto pa vsako leto izvozijo krzno. Američani so poleg tega ugotovili, da na polarnem pasu ležeca dežela lahko donasa ogromno žita, sadja in zelenjave.

V začetku 20. stoletja so se začeli truditi, da bi Alasko čim bolj obljubili. A vse prizadevanje je bilo zaman, kajti ameriška vlada je omejila priseljavanja Evropecev v Ameriko, poleg tega je bilo pa v Združenih državah še veliko neobdelane zemlje, ki jo je kazalo naseliti v prvi vrsti. Šele ameriška kriza

in zadnje katastrofe, pešeni viharji in poplave, so spremenile razmere. Vlada si je štela v svojo dolžnost, da pomaga hudo prizadetim farmerjem. S podporo tem nesrečnejšem je postalo pereče tudi vprašanje o naselitvi Alaske. Posebno se je zavzel za to takratni tajnik trgovinskega ministrstva.

Vlada se je strinjala s predlogi o naselitvi Alaske. Namesto, da bi pustila farmerje brez dela in jim dajala podporo, jih je poslala na Alasko in jim dala s seboj vse potrebno.

Tako je nastala v bližini obale naselbina Matanuska. Dve sto izbranih, fizično in moralno močnih družin, so leta 1934 poslali v to naselbino in jim plačali potne stroške za novo domovino. Vlada se je še obvezala, da bo izseljenec dve leti preakrbovala z vsem potrebnim. Hkrati jim je zagotovila dolgoročno posojila. Vsak naseljenec je dobil 40 akrov zemlje, za vsoto 3000 dolarjev, ki naj se pri tridstotnih obrestih izplača v 20 letih.

Razen tega je vlada porabila 3 milijone dolarjev za ureditev naselbine: za ceste, šole, bolnišnice, pravečne ustanove itd. Kljub temu sta pa prvi dve leti prinesli naseljenecem veliko razočaranje. Niso se lahko prilagodili podnebjju. Kmalu so začutili kvaren vpliv mraza, ki ga niso bili vajeni, na pljuča in vaa organizem. Zelo počasi so se privadili novim razmeram.

Prehod iz zime v pomlad je na Alaski nenavadno nagel. Kakor na povelje se začno tajati ledeniki, in narasle reke nosijo nezasičane množine snega in ledu z drvečo hitrostjo proti morju. Na lepem se spet pojavijo poletje. Vse je ko prerogelo. Do septembra je dan dolg 20 ur, noč pa samo 4 ure. Otroci nočejo iti spat in tudi odrasli morajo gledati na uro, če hočejo vedeti, kdaj je čas spanja. Ljudje si nataknejo maske na oči, da hitreje zaspe.

Zal pa pokrajino poleti oblega ogromna množina moskitov, tako da morajo vsa okna zamrežiti. Pri žetvi si naseljenci pokrivajo obraze s pajčolani, da se obvarujejo tega nadležnega mrčesa.

In kako bogata je žetev! Pšenica in oves dozori v presenetljivo kratkem času brez posebnega obdelovanja. Na južni Alaski je 100.000 akrov zemlje, ki bi zadostovala za 10 milijonov ljudi. Naseljenih je pa le 60 tisoč. Od dve sto družin, ki jih je naselila vlada v dolini Matanuski, se jih 50 ni moglo privaditi novim razmeram. Namesto njih se jih je za zdaj priglasilo 5.000. Matanuska bo v bodoče najbrže središče velikopotezne ekspanzije.

Profesorika

„Micka, ali je moj mož že pil kavo?“

„Ne vem, gospa profesorjeva!“

„Vprašaj ga vendar.“

„Sem že vprašala — a gospod profesor tudi ne ve!“

SLOVENSKA NARODNA PODPORA JEDNOTA

izdaja svoje publikacije in še posebno list Prosveto za koristi, ter potrebno agitacijo svojih družin in članstva in za propagando svojih idej. Nikar pa ne za propagando drugih podpornih organizacij. Vsaka organizacija ima običajno svoje glasilo. Torej agitacijski dopisi in naznanila drugih podpornih organizacij in njih družin naj se ne pošiljajo liste Prosveto.

Policija Bruslju, Belgija, je ušla v urad španskega konzulata, da izžene pristane generala Francja, ki so zasedli urad.

SIGRID UNDET:

JENNY

ROMAN

Poslovenil Fran Albrecht

"Vse to ni bilo nič," je rekla Cesca živo. "On je bil tako dober in potrpečljiv in mi je pomagal, kolikor je le mogel, pri tem mojem garanju, kot si rekla. In ko je bil bolan, so prihajali sem pa tja njegovi prijatelji in pomagali bedeti pri njem. Tisti teden, ko je skoraj umiral, pa smo imeli tudi sestro, a sem jaz vseeno čula pri njem, ker sem sama hotela, pa bi mi seve ne bilo treba —"

Jenny je poljubila Cesco na čelo.

"A nečesa ti še nisem povedala, Jenny. Da, saj si me nekoč sama svarila pred tem, za kar nimam pravega nagona, in tudi Gunnar me je ošteval. Gospodična Linde pa mi je nekoč, ali se spominjaš, kar naravnost rekla, da gre moški, če ga razvnamemo, potlej k drugi ženski."

Jenny je odreenela od strahu.

Cesca je pokimala v blazine:

"Da, vprašala sem ga torej nekaj podobnega — tisto jutro —"

Jenny je ležala tam brez besed.

"Lahko si mislim, da tega ne more pozabiti. In ne odpusti. Ko bi se mu zdelo vsaj malo opravičljivo — ko bi si mogel predstavljati, kako brezmejno neizkušena sem bila jaz v vsem tem. Pozneje pa —". Iskala je besed. "Tako — neharmonično je vse med nama. Tako je, kakor da se me noče dotakniti — če pa se zgodi, je to kakor proti lastni volji, nato pa je hud nase kakor tudi name. Po pravici rečeno ne razumem, kaj je prav za prav na vsem tem. Zdaj ne čutim več odpora do tega, če morem napraviti s tem Lenartu veselje. Vse, s čimer morem napraviti Lenartu veselje, je zame dobro in lepo. On misli, da so to žrtve, pa to ni res — nasprotno. Oh, noč za nočjo in dan za dnem sem prejkoli v svoji sobi, ker sem vedela, da kopni po meni, ga skušala privabiti, Jenny, s trohico tistega, kar sem znala — on pa me odbija od sebe —. In jaz ga imam tako rada, Jenny. Povej, ali ni čisto lahko mogoče, da ljubi kdo moškega na tak način? Mar ne smem po pravici reči, da ljubim Lenarta?"

"Pač, Cesca."

"Oh, kako sem bila obupana! Pa jaz vendar ne morem nič zato, da sem tako ustvarjena. In potlej, če greva kam ven z drugimi umetniki, je on vselej tako slabe volje. Reče mi nič ne, pa vgm, zdi se mu, da koketiram z drugimi. To je najbrže res, ker sem dobre volje, kadar lahko zunaj jem in mi ni treba zvečer kuhati in nato še pomivati in se bati, da se ne bi skvarila večerja. Včasih sem tudi vesela, da mi ni treba biti sami z Lenartom, vzlic temu, da ga imam rada in one mene — ima me, o da, to vem, in če ga vprašam, pravi, saj sama veš, nato pa se tako čudno in trpko zasmije. Vendar pa mi ne zaupa, ker ga ne znam tako — čudno — ljubiti, pa sem vendarle koketna. Nekeč je dejal, da se pojma nimam, kaj je ljubezen, in da je to njegova krivda, da me ni mogel prebuditi, nemara pa da pride kdo drugi — o bog, kako sem jokala tedaj."

In nato zdaj spomladi. Saj več, da nama bolj trda prede. Gunnar je moje tihožitje, ki sem ga razstavila pred tremi leti, prodal za tri sto kron. Od tega denarja sva živela več mesecev, a Lenart ni maral, da bi trošila denar, ki sem ga jaz zaslužila. No, jaz ne razumem, kaj naj bi bilo na tem, če se imava rada. On pa venomer govori, da me je pognil v revščino in pomanjkanje. Dolgove imava tudi, seveda. Hotela sem nato nekoč pisati papanu in ga prositi za par sto kron. Pa tega nisem smela. Zdelo se mi je tako nepravilno — Borhilda in Helga sta živeli doma in sta vse dobivali od papana. Poslal ju je v inozemstvo, ko sem jaz morala varčevati in se prebijati s tisto malo dediščino po mami ves čas, odkar sem bila polnoletna, ker nisem marala sprejeti od papana niti ene ore, odkar mi je rekel tisto, ko sem se razšla s poročnikom Kaasnom in so nastale one govornice o Hansu in o meni. Zdaj pa je prekalico in priznava, da sem imela jaz prav. Bilo je nekaj podlega od Kaasena in tudi od mojih domaćih, da so me hoteli prisiliti, ker me je on zapeljal v zaroko, ko mi je bilo sedemnajst let in nisem vedela, da je zakon vse kaj drugega, nego to, kar stoji v tistih preklemskih povestih za mlečnozoba dekleta. Ko sem pričela razumevati, sem vedela, da se rajši ubijem nego bi se poročila z njim. Če pa bi me pripraviilo do tega — no, potem bi bila to lepa stvar, imela bi vse ljubimce, kar bi jih le mogla dobiti, iz same kljubovalnosti, da bi se maščevala nad vsemi skupaj. Papa zdaj razume in

je rekel, da lahko dobim denarja od njega, če hočem.

Ko pa je bil Lenart bolan in tak siromak in so rekli, da mora na deželo in dobro živeti — in ko sem bila jaz sama vsa utrjena in zanič, tedaj sem mu rekla, da moram na deželo in se odpočiti, ker bom dobila otročička. Takrat mi je dovolil, da sem smela pisati papanu po denar. Odšla sva v Vermland in sva živela tam tako nebeško, Lenart si je opomogel, jaz pa sem pričela spet slikati. Sčasoma pa je seveda opazil, da ne bo nič z otročičkom. Ko je vprašal, ali se nisem zmotila, sem mu povedala, da sem si izmislila, ker mu ne maram več lagati. Zavoljo tega pa je tudi hud, to vem. Mislim, da mi ne zaupa prav in to je tako strašno. Če bi me razumel, bi mi vendar moral verjeti, ali se ti ne zdi?"

"Gotovo, Cesca."

"Seveda sem mu že prej nekoč rekla, da bom dobila otročička — jeseni, ko je bil tako zalosten in se nama je tako slabo godilo. Zato, da bi bil vesel in prijazen z menoj. Saj to je potlej tudi bil — o, ne moreš si misliti, kako je bilo krasno. Lagala sem res, a pomisli, na vse zadnje sem že sama pričela verjeti, da je resnica. Mislija sem si, da bo bog že kako uredil, da mi ga ne bo treba varati. A seveda ni bilo nič iz tega. Tako sem obupana, da nimam otrok. Jenny, kaj misliš, ali je res — kar pravijo nekateri — trepetaje je šepnila — "da ženska ne more imeti otrok, če ne občuti take — strasti?"

"Ne," je rekla Jenny trdo. "To so čisto gotovo prazne marnje."

"Jaz za gotovo vem, da bi bilo potem vse dobro. Lenart si jih tako na vso moč želi. In jaz — oh, jaz bi postala pravi angel od samega veselja, če bi imela svojega otročička. Ali si moreš predstavljati kaj tako čuda lepega, kot mora biti to?"

"Saj," je šepnila Jenny z naporom. "Ko se imata vendar rada. To bi vama olajšalo marsikatero težavo."

"Ah gotovo. Če bi ne bilo tako nerodno, bi šla o priliki k zdravniku. Sicer pa se mi zdi, da nekega dne pojdem. Misliš, da ne bi šla? Da se le ne bi tako ženirala — pa to je neumno. Lahko grem tudi k zdravnici, k poročeni ženski, ki ima otroke in vse. Oh, pomisli vendar — tako majceno, majceno bitje, ki je čisto tvoje, joj, kako vesel bi bil Lenart!"

Jenny je v temi stiskala zobe skupaj.

"Se ti ne zdi, da moram jutri oditi?"

"Pač."

"Vse bom povedala Lenartu. Ne vem, ali bo mogel razumeti — čeprav še sama ne morem. A jaz mu hočem amorem govoriti resnico. Ni to moja dolžnost, Jenny?"

"Če se ti zdi prav tako, potem stori. Oh, Cesca, človek bi moral vselej storiti to, kar se mu zdi prav in nikoli tega, o čemer ne ve zagotovo, ali je prav ali ne, Cesca."

"Da, to je res! Lahko noč, draga Jenny, hvala ti." In nenadoma je privila svojo prijateljico tesno k sebi. "Kako lepo se je razgovarjati s teboj! To tako dobro veš, kako me je treba razumeti. Ti — in Gunnar. Vidva mi zmerom pokažeta na pravo pot. Ne vem, kaj bi počela brez vaju —"

Obstala je za trenotek ob postelji:

"Ali se ne bi mogla jeseni peljati čez Stockholm? Daj no, stori to! Stanuješ lahko pri naju — od papana bom dobila zdaj tisoč kron, ker jih bo tudi Borhilda dobila za pot v Pariz."

"Sama ne vem še. Mikalo bi me že."

"O, napravi tako! Ali si zaspana? Naj grem?"

"Res, malo trudna sem." Pritegnila je Cesco k sebi in jo poljubila. "Bog te čuva, duša."

"Hvala ti." Cesca je z bosimi nogami smuknila proti vratom. Med vrati je dejala s svojimi drobnimi žalostnimi otročjim glasom:

"Tako na vso moč bi rada, da bi bila Lenart in jaz srečna drug z drugim, veš!"

IV

Gert in Jenny sta šla po poti pod mršavim igličastim drevjem drug vtrci drugega. Enkrat se je on ustavil in utrgal nekaj posušenih jagod, skočil za njo ter jih ji vtaknil v usta. Ona se je v zahvalo narahlo nasmehnila, on pa je vzjel njeno roko, ko sta stopala nizdol, proti vodi, ki se je sinjasto lesketala za drevjem z mavrico nad seboj. (Dalje prihodnjic)

Nadzornik je tresel z vrati. Bile so trdne.

"Pojdite po ključavničarja — tistega prvovrstnega, ki smo ga pred kratkim tudi potrebovali. Stanuje nekaj hiš od tukaj", je ukazal nadzornik svojemu policaju.

Policaj je zbežal po ključavničarja. Bogner je nemirno hodil sem in tja. Prižgal je cigareto.

"Bomo že uredili," ga je skušal tolžiti nadzornik.

Bogner ga ni poslušal. Vedno hitreje in hitreje je tekal sem in tja.

Sekunde so potekale — minute —

Policaj je prišel s ključavničarjem.

Ključavničar se je spravil na delo. Pili je — razbijal — dital —

Nadzornik je opazoval Bognerja. Stal je s široko odprtimi očmi, z razmršenimi lasmi in neprestano trepetajoče ponavljal:

"Hitreje! — Hitreje! — Hitreje! —"

"Proketo komplicirana ključavnica je to", je zmerjal ključavničar. "Novovrstni patent. Noben vlomilec ji ni kos!"

"Opusti zdaj razlaganje", ga je opomnil nadzornik. "Odprl brž!"

Ključavničar je delal, delal... Zdajci — vrata so odskočila. Bogner je planil v lokal. Za njim nadzornik. Bogner je zdrvel v skladišče. V pisarno. V šefov kabinet. —

Nikjer nobene ženske.

"Ni, vidite," je rekel nadzornik nevoljen. "Neopravičen je bil vaš strah!"

"Potemtakem si je nekje drugje nekaj naredila. Samomor", je jecil ves prestrašen Bogner. "Strašno!"

Nadzornik postaja nervozen.

"Gospod, kako morete tako za gotovo sumiti?"

"To ni sumnja," je vzdihnil Bogner. "To je gotovost! Danes sva se nekoliko sporekla — odšel sem nerazporejen v klub — pa sem se nenadoma spomnil, da je že nekoč pri taki priliki radi majhnega prepira vzela ključke od trgovine in to ne da bi zapazil — pa se tako zaprta hotela zastrupiti. Prišel sem takrat pravčasno. Zdaj pa je bila, kakor vidim, boljše previdna. Oh, moj Bog, moj Bog!"

Močan mož je omahnil in bi malone padel, da ga ni nadzornik podrl.

"Ni morda zapustila nobenega pisma?" je pripomnil nadzornik.

"V stanovanju nobenega — mogoče tukaj kje. — Kje morda leži zaklenjeno."

"Vlomiti — vse pisalne mize — blagajno — predale", je zapovedal nadzornik.

Iskali so. — Vse kar je bilo zaklenjeno, so vlomili, kar je bilo doli, so obrnili navzgor — nobenega pisma. Iščojo vsepovsod... Naenkrat, ko tako iščejo, se pojavi na pragu ženska. Mlada, izredne lepote.

V trenutku je Bogner pri nji. Objame jo in poljublja ji obraz in roke.

Policaja gleda molče. Nekaj minut preteče.

Ženska nežno poboža moža po laseh:

"Ubožček", je rekla.

"Lepo reč ste zagodli svojemu gospodu možu," je rekel nadzornik. "Bi je že prepričan o vašem samomoru."

"No, mnogo ni manjkalo," je rekla koketno mlada ženska, komaj slišno.

"No, zdaj je vse v redu," se je nasmehnil nadzornik. "In ključki od trgovine —?"

"— tu, v torbici jih imam," je rekla ženska. "Objubljam, ne bom jih več jemala."

"Končano," je rekel nadzornik. "Majhen epilog bo vseeno, gospod Bogner. Plačali boste stroške, da smo se pripeljali in delo ključavničarja. No, upam, to ne bo kalilo vašega veselja."

Bogner je molčal. Ni videl policajev, videl je samo svojo ženo, ki jo je še smatral za izgubljenico in jo objemal.

Nadzornik se je poslavljaje dotaknil roba kape. Smehljaje je stopil iz trgovine. Smehljaje so mu sledili policaji...

Drugi dan se je smejalo vse mesto. V trgovsko hišo manufakture "Alfred Bogner" je bilo vlomljeno. Pobrano je bilo vse premoženje.

"Najnevarnejši trik je bil to,

Ubogo dekle — bogat možki?

Janez Petrič je stanoval že nekaj dni v hotelu "Evropi", ko je prišel prvič v družbo Irene Megličeve. Sicer je bil hotel nekoliko predrag za mladega odvetnika, ki je šele dobro začel svojo prakso, toda Petrič ni prišel vanj zaradi razkošja, ampak zato, ker so bila v njegovi okolici čudovita pobočja za smučanje. Izračunal je, da si lahko privoščiti teden dni v hotelu "Evropi" če bo potem prebil ostalih štiri najst dni svojih počitnic na kakšni zakotni kmetiji.

Irena je seveda takoj spoznala. Bila je ena tistih žensk, ki jih nihče ne preze. Ko je prišel, jo je zagledal v veži, veliko, elegantno, z okusnim, modernim klobučkom na kostanjevih lasih. Ti lasje so bili prvo, kar je pritegnilo njegovo pozornost. Premisljeval je, ali takšna kostanjeva barva sploh more biti pristna. Odvetniki so pač ljudje, ki zmerom radi dvomi. Drugo, kar je opazil, so bili Irenini klobuki. Vselej, kadar jo je srečal v hotelu, je imela drugačen klobuk.

Vsi so bili zelo moderni, toda tudi vsi okusni.

Drugi dan po svojem prihodu se je odpravil Janez s smučkami v hribe. Vreme je bilo čudovito, in sklenil je, da pojde pravo daleč, toda ko je pred prvo gorsko kočjo sedel na sonce in vzel prižgice iz nahrbtnika, je opazil nekaj korakov stran Ireno Megličevo, ki je ležala na snegu in se prazila na soncu. Tih jo bilo, sonce je pripekalo in domača slanina, ki jo je Janez prigrizoval, je zapeljivo dišala.

Irena, ki je dotlej mirno ležala z zaprtimi očmi, je začela najprej začudeno duhati, potem pa je vstala, snela zelene naočnike in dejala:

"Slišite, ali vam bo kakšen kosček slanine ostal? Imenitno diši!"

"Seveda, gospodična Megličeva, kolikor hočete!" je z veliko vnemo odvrnil Janez.

"Ali me mar poznate?" je vprašala lačna gospodična.

"Ljudje v hotelu se morajo vsi med seboj poznati," je odvrnil Janez in odtesal pošten kos slanine. Vzel je nahrbtnik, ji dal slanino in sedel zraven nje.

"Ali ni dobra?" je brez ovinov vprašal. "K slanini se prilaga tudi encijanovo žganje. Polno stekleničico ga imam, toda žal en sam kozarec. Najprej ga je treba pokusiti, potem pa na dušek izpiti. Vidite, takole!"

Izpraznil je kozarec, ga iznova napolnil in ponudil njej. Solze so ji zalile oči, ko je kozarec po predpisih izpraznila. Spogledala sta se in se drug drugemu zasmejala. Visoko v gorah se ljudje pri slanini in encijanu hitro zblizajo.

"V hotelu 'Evropi' sta dve vrsti žensk," je dejal Janez, ko sta izpila drugi kozareček. "Rad bi vedel, v katero vrsto naj prištejem vas."

"Kakšni dve vrsti mislite?"

"Prve so res bogate. Te prihajajo tja, da bi za nekaj časa pozabile mestno dolgočasje."

"Jaz nisem bogata," je odvrnilo dekle.

"Potem," je rekel Janez, "spadate pač v drugo vrsto, ki hoče v tej bogati okolici čimprej najti petičnega moža."

Irena Megličeva se je zasmejala.

"Dobro poznate ljudi," je resno rekla. "Prav imate. Prišla sem sem, da si najdem bogatega moža. Upam, da pojde. Precej pri kraju sem z denarjem in delati se mi tudi ne ljubi preveč."

"Mogoče vam bom lahko pomagal?"

"Ali tako dobro poznate mlade, ki se mi je pripetil v moji dolgoletni praksi," se je zmerjal nadzornik. "Kdo je še kaj takega slišal? Policija pomaga vlomiti! — Ali ta dva falota bomo že vlovili!"

"Ne verjamem, da bi naju izsledili," je rekel v avtomobilu mož, ki je igral nekaj ur poprevloga gospoda Alberta Bognerja, svoji ženi, ko sta baš prevzila mejo države. "Prav za prav se morava policiji za njeno uslugo in postrežljivost brzojavno zahvaliti. Kajti brez nje bi tistih ključavnic nikoli ne odprla."

de bogatine? Najbrž se tudi sami prištevate med nje?"

"Odkritost za odkritost: da." Zvenelo naj bi bilo kakor šala, pa je dobilo drugačen prizvok. Ker je bil Janez razočaran. "Skoda," si je mislil, "tako mi je bila všeč." Ni cenil žensk, ki so se hotele ogniti težavam življenja z uspešnim lovom za bogatim možem.

Toda ko sta se potem skupaj odpeljala in sedela zvečer za isto mizo pri kozarcu vina, si je Janez moral priznati, da mu je Irena zmerom bolj všeč. V naslednjih dneh sta se pogosto videla. Zavedal se je, da se bo najbrž prav neumno zaljubil vanjo, in nekako grenko zadovoljen je bil, ker jo je pustil v prepričanju, da je mlad bogatin.

"Smolo imate," ji je mimogrede rekel, "morda bi bili mene ujeti, če ne bi bili tako odkrito razkrinkali svojih namenov." Ni mu odgovorila, toda njen pogled je bil kakor prošnja. In morda zaradi tega, da bi sebe prepričal o nesmiselnosti svoje ljubezni, ki je postajala čedalje večja, ji je govoril o bogastvu cele kope ljudji, ki so stanovali v hotelu, in ji veselo očital, zakaj se ni nobenega izmed njih lotila.

Teden, ki si ga je bil Janez dolečil za svoje bivanje v hotelu "Evropi", je potekel, pa se ni odpeljal. Izračunal je, da bo lahko ostal še nekaj dni, če se bo potem vrnil naravnost v Ljubljano in ne bo izkoristil vseh svojih počitnic. Dan odhoda pa je prišel hitro, kakor je mislil.

Nekega sončnega popoldneva sta šla spet v hribe, proti koči, kjer sta se takrat spoznala. Morda zaradi tega, ker je bil to kraj njunega prvega sestanka, morda zaradi tišine, morda zaradi tega, ker ga je Irena tako resno gledala... Janez jo je iznenada objel in poljubljal. In tudi ona ga je poljubila.

Drugo jutro se je na vse zgodaj odpeljal. Zapustil ji je pismo in v njem le nekaj besed:

"Skoda, da nisem pravi."

V Ljubljani se je lotil dela. Težko je pozabil Ireno, dosti težje, kakor si je mislil, čeprav si je dostikrat očital, da je bil neumen, ko se je dal ujeti ženski, ki mu je tako lepo in odkrito povedala kakšne namene ima.

Potem pa jo je zagledal nekega megleznega zimskega večera, ko je hitel po ulicah. Le nekaj korakov od njega je bila. Spremljal jo je debelusen, plešast go-

spod. Ko ga je zagledala, je spremenila. Potem se je odpravila. Janez je hotel iti dalje po poti, ne da bi se bil zmenil za Ireno. Toda potem je le, pa svoji volji, pristopil k njej.

"Kaj, da si našla pravega moža, Irena," ji je rekel. "Ali vsaj dovolj bogat?"

"Najbrž si prepričan, da ber poznavalec ljudi," mu je vrnila z grenkim očikom. "Že hočem vedeti, ti bom pokazal resnico. Gospod, ki se je kar odpeljal, je lastnik trgovske klobuki, kjer delam že leta. Lahko mi verjameš, da je službe nimam zaradi in tudi to, da bi bila že dobila bogatega moža, če ne bila lovila. Toda takini moški: če je treba verjeti v zvezdski kaj slabega, boste rom verjeli. Kar sem rekla, šalo, si takoj verjel. In prišli si ostal."

Janez je pri teh besedah stal kakor prikovan. Potem odvedel Ireno v restavrant, k mu je povedala, zakaj je prišla v hotel "Evropi". Da bi bila ideja za oblike novih klobukov. "Treba je," mu je rekla, "priti včasih v družbo ljudi, kupujejo moje klobuke, da pozabijo name."

Nekoliko v zadregi ji je Janez razklril, da ni ne bogat ne lenuh, ampak da se bo še močno boriti, preden se prebri skozi življenje.

In če vam zdaj še povemo, sta si naročila vsak kozareček cijana in ob njem prazno spravo, se menda ne boste čudili.

Strupeno

"Ta slika je po mojem mnenju najboljša, kar sem jih naslikal!"

"No, mladi mož, zato vam ni treba izgubiti poguma!"

SLOVENSKA NARODNA PORN JEDNOTA

izdaja svoje publikacije posebno list Prosveta za potrebo agitacije v društev in članstva in za gaundo svojih idej. Nihče ne propagando drugih gornih organizacij. Vsa ganiacija ima običajno glasilo. Torej agitatorični del in naznanila drugih podpornih organizacij in njih društev ne pošilja listu Prosveta.

V blagi spomin obletnice smrti

najinega preljubljenega očeta

MIHAEL LAMPRETA

kateri je preminul 14. marca 1938 v Johnstown, Pa.

Dragi oče, zapustil si naju za vedno, a prijazni smehljaj na tvojem obrazu bode nama ostal v trajnem spominu.

Tvoje žalujoče hčere: FRANCES LAMPRET in JULIA FILO v Johnstown, Pa.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklepu 11. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta po prijatelje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člane ali nečlane \$5.00 na eno leto naročnino. Ker pa člani še plačajo pri assessments \$1.20 na teden, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, reči, da je list predrag za člane SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Člen lista Prosveta je:

Za Zdrž. države in Kanado \$6.00	Za Ciceru in Chicago je \$12.00
1 teden in..... 4.50	1 teden in..... 6.00
2 tednika in..... 3.50	2 tednika in..... 5.00
3 tednike in..... 2.40	3 tednike in..... 4.00
4 tednike in..... 1.20	4 tednike in..... 2.00
5 tednikov in..... nič	5 tednikov in..... 1.00

Za Evropo je \$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo: Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list, teden, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupaj naročen na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne storite, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročnika.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$.....

1) Ime..... Čl. društva #.....

Naslov.....

Ustavite teden in ga pripišite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

2)..... Čl. društva #.....

3)..... Čl. društva #.....

4)..... Čl. društva #.....

5)..... Čl. društva #.....

Mesto..... Država.....

Nov naročnik..... Star naročnik.....